

ОДБРАНА

Магазин Министарства одбране и Војске Србије

„Одбрана“ наставља традицију „Рајника“, првог војног листа у Србији, који је изашао 24. јануара 1879.

Издавач

Медија центар „ОДБРАНА“
Београд, Браће Југовића 19
medijacentar@mod.gov.rs

Директор

Стевица С. Карапанџин, пуковник

Главни и одговорни уредник

Владимир Почуч, потпуковник

Заменик главног уредника

Александар Петровић, капетан

Уредници

Мира Шведић, Душан Глишић

Новинари

Сања Анђелковић

Владимир Вјештић

Мирјана Крстовић, поручник

Биљана Миљић

Стални сарадници

др Себастијан Балаш, др Славиша Влачић,
Милосав Ц. Ђорђевић, др Милан Мијалковски,
др Зоран Миладиновић, др Миљан Милкић,
Будимир М. Попадић, Никола Остојић,
Александар Радић, Влада Ристић,
Драгана Барјактаревевић, Милош Стругар

Дизајн и прелом

Енес Међедовић (ликовни уредник),
Станислава Струњаш (техничка уредница)

Фотографија

Даримир Банда, Душка Стефановић,
Јово Мамула (фото-репортери)

Језички редактори

мр Наташа Николић, Слађана Мирчевски

Коректор

Слађана Грба

Секретар редакције

Татјана Шућин

Документација

Горан Станковић (фото-центар)

ТЕЛЕФОНИ

Директор 3241-258; 23-809

Главни и одговорни уредник 3241-257; 23-808

Секретар редакције 3201-809; 23-079

Прелом 3240-019; 23-583

Маркетинг 3241-026; 3201-765; 23-765

Претплата 3241-009; 3201-995; 23-995

Продаја 3201-810; 23-810; 3241-254

ТЕЛЕФАКС 3241-258

АДРЕСА

11000 Београд, Браће Југовића 19

odbrana@mod.gov.rs

redakcija@odbrana.mod.gov.rs

www.odbrana.mod.gov.rs

Жиро-рачун

840-312849-56 МЦ „Одбрана“

Претплата

За припаднике МО и Војске Србије преко РСЦ
месечно 160 динара. За претплатнике преко
Поштанске штедионице месечно 180 динара.

Штампа „ПОЛИТИКА“ АД, Београд,
ISSN 1452-2160

Магазин излази сваког 1. и 15. у месецу

„Одбрана“ је члан
Европског удружења
војних новинара

БРОЈ 261

Испраћај мировњака
у Централноафричку
Републику

Снимио
Жарко СКОКО

СПЕЦИЈАЛНИ ПРИЛОГ 149

Савремене
обавештајне службе
Очи и уши политике

Шта је донео Самит НАТО
у Варшави?

ИЗМЕЂУ
ОДВРАЋАЊА И
ДИЈАЛОГА

14

24

Чета за ваздухопловнотехничко
одржавање

ЉУДИ КОЈИ
ПОТПИСУЈУ АВИОНЕ

Нови спортски полигони у
топчидерској касарни

У СЛУЖБИ
ЗДРАВЉА И
КОНДИЦИЈЕ

27

44

Утврђени Бач

ВОДЕНИ ГРАД НА
МОСТОНГИ

Реч уредника Варљиви јул

8 Начелник ШНО пуковник
др Мирослав Талијан

НАУКА МОРА
ДАТИ ОДГОВОРЕ

20 Пуковник Александар Бјелић,
командант 98. ваздухопловне
бригаде

БЕЗБЕДНОСТ ЛЕТЕЊА
КАО ИМПЕРАТИВ

26 Из 19. логистичког
батаљона Прве бригаде

МАЈСТОРИ ОД
ДВЕ СТРУКЕ

28 89 година путничког
авио-саобраћаја у Србији

БЛИСТАВО ДОБА
ЈЕРОПЛАНА

32 Аутомат Heckler&Koch MP-5
КОМПАКТАН И ДОБРО
ИЗБАЛАНСИРАН

38 Војничке цркве
у Првом светском рату
СПАСАВАЛЕ НАДОМ
И ВЕРОМ У БОГА

39 Официрска задруга
НАЈПОВОЉНИЈИ
НАЧИН КУПОВИНЕ
УНИФОРМЕ

40 Великани светске науке
– Алберт Ајнштајн (2)
ТРАГАЊЕ ЗА ПОСЛОМ

Први пут после 1960. године један војни удар у Турској није успео. Покушај дела оружаних снага да насилно преузме власт у Анкари и Истанбулу 15. јула заправо је пети војни пуч у модерној историји те земље. И први који је пропао.

Чињеница је да се овај последњи по много чему разликује од претходна четири, пре свега по томе ко га је и како организовао и предводио, те по околностима у којима се догодио. У доба масовних комуникација и друштвених мрежа пучисти, на чијем челу није било најзначајнијих личности армије, имали су знатно мање шанси од својих претходника.

Последњи пут војска је свргла владу 1997. године. На њеном челу тада је био Нечметин Ербакан, вођа исламистичке Странке благостања. Седамнаест година раније, историја бележи најкрвавији војни удар у тој земљи. Наиме, 12. септембра 1980. војска, предвођена тадашњим начелником Генералштаба генералом Кенаном Евреном, преузима контролу над државом и хапси премијера Сулејмана Демирела и његове сараднике. Према извештају Истражне комисије за војне ударе турског парламента из 2012. године, оружане снаге су за кратко време слободе лишиле око 650.000 људи, пред суд је изведено око 230.000, а више од 500 суочено са смртном казном. Погубљено је, извештај каже, „само” педесетак.

Повод за трећи по реду војни удар била је велика политичка нестабилност и јачање исламистичких покрета крајем седамдесетих, што је водило ка урушавању секуларног друштвеног уређења које је поставио Кемал Ататурк. Војна диктатура опстала је све до 1983, када су поново организовани избори. Политичка нестабилност и трвење између секуларних и происламских снага подстакли су и прва два војна пуча – 1960. и 1971. године. Оба пута је страдао велики број људи, међу којима и највиши државни функционери.

Устав и закони Турске, нарочито они с почетка осамдесетих, омогућавали су армији пресудан утицај на кључне политичке токове у земљи. Савет националне безбедности, чију су већину чланова увек чинили официри, имао је уставно право да преузме власт уколико дође до кршења начела „кемализма”. Дакле, у Турској је војни пуч дуго био легалан акт. Војска је уживала огромну аутономију и била немилосрдни стражар над наслеђем Кемала Ататурка. Врховно надзорно тело – Савет националне безбедности доносио је сваких неколико година документ којим је дефинисао претње по безбедност земље, међу којима се добар део односио на јачање политичких странака чија је идеологија имала снажну верску компоненту. Међутим, под притиском Европске уније, 2003. почиње реформа Савета у коме полако превагу почињу да преузимају цивили.

Актуелни председник Турске Реџеп Тајип Ердоган и сам се нашао на удару оштрих секуларних закона када је због јавног читања једне исламистичке песме 1997. године провео четири месеца у затвору. Међутим, он ће, ван сваке сумње, ући у историју као први турски лидер који је захваљујући снази сопственог ауторитета успео да у корену сасече покушај војног пуча и остане на власти уз директну помоћ грађана који су стали у одбрану његовог легитимитета.

Иако у овом тренутку нико са сигурношћу не може да предвиди развој догађаја у Турској, нити утицај тих догађаја на регионалне и глобалне токове, јасно је да после пропасти војног удара предстоји период неизвесности и нестабилности. Земља од 75 милиона становника, са другом по бројности војском у НАТО-у и територијом несумњивог геостратешког значаја суочава се са низом проблема на плану унутрашње и спољне политике. Безбедносни изазови у окружењу, пре свега у делу Сирије који контролишу Курди, додатно ће отежати посао председнику Ердогану, који је после краха пуча кормило државне власти стегао још јаче. Коперникански заокрет у односима Анкаре и Москве, те предстојећи сусрет председника Ердогана и Путина, не улива поверење Вашингтону и Бриселу. Будући потези првог турског лидера који је надјачао један војни пуч могли би дугорочно да се одразе на будућност НАТО-а, али и Европске уније, која страхује од ескалације избегличке кризе. ■

Александар ПЕТРОВИЋ